

PELASTUSOPISTO

ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMA

OPETUSSUUNNITELMA

AP 33 (10.8.2011 – 30.5.2012)

PELASTUSOPISTO

**Koulutusjohtaja
Hyväksytty 12.09.2010**

SISÄLTÖ

1	ALIPÄÄLLYSTÖN KEHITTYVÄ AMMATTIKUVA	3
2	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET	5
2.1	OPINTOJEN AMMATILLINEN ARVOPERUSTA.....	5
2.2	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ASEMA JA TEHTÄVÄT PELASTUSTOIMEN TUTKINTOTAVOITTEISEN KOULUTUKSEN JÄRJESTELMÄSSÄ.....	5
2.3	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET.....	6
3	OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	8
4	OPISKELUMENETELMÄT ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMASSA	10
5	ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON LUKUSUUNNITELMA	12
6	ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMAN OPINTOJAKSOT	14
6.1	TULEVAISUUTEEN KATSOVA OMAN AMMATTITAITONSA UUDISTAJA	14
6.1.1	<i>Johdatus alipäällystöopintoihin 1 op</i>	14
6.1.2	<i>Viestintätaitojen perusteet 2 op</i>	14
6.1.3	<i>Oman johtajuuden kehittäminen 2 op</i>	15
6.1.4	<i>Koulutustaito 7 op</i>	15
6.2	KEHITTYVÄ ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISIJÄ.....	16
6.2.1	<i>Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta 6 op</i>	16
6.2.2	<i>Rakennusten paloturvallisuus 5 op</i>	17
6.2.3	<i>Pelastustoimen varautuminen 2 op</i>	18
6.3	TEHOKAS PELASTUSTOIMINNAN JOHTAJA.....	19
6.3.1	<i>Vaaralliset aineet 4 op</i>	19
6.3.2	<i>Sammutus- ja pelastustekniikka 3 op</i>	19
6.3.3	<i>Palofysiikka 2 op</i>	20
6.3.4	<i>Pelastustoiminnan johtamisen perusteet 2 op</i>	20
6.3.5	<i>Pelastusyksikön johtaminen 4 op</i>	21
6.3.6	<i>Pelastusjoukkueen johtaminen 2 op</i>	21
6.3.7	<i>Suuret pelastusmuodostelmat ja viranomaisyhteistyö 1 op</i>	22
6.3.8	<i>Riskienhallinta ja viestiliikenne 2 op</i>	22
6.3.9	<i>Ensihoito 3 op</i>	23
6.3.10	<i>Liikuntakasvatus 3 op</i>	23
6.4	HENKILÖSTÖNSÄ TYÖVIREYTTÄ YLLÄPITÄVÄ HENKILÖSTÖ-JOHTAJA	24
6.4.1	<i>Henkilöstöjohtaminen 2 op</i>	24
6.4.2	<i>Pelastustoimen hallinto 3 op</i>	24
6.4.3	<i>Kehittämishanke 4 op</i>	25
7	OPINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI	26
7.1	ARVIOINNIN JA ARVOSTELUN KÄSITTEET	26
7.2	TENTTIKÄYTÄNNÖT.....	27
7.3	OPINTOSUORITUSTEN REKISTERÖINTI.....	27
7.4	HYLÄTYN SUORITUKSEN UUSIMINEN	28
7.5	OPINTOJAKSON ARVOSANAN KOROTTAMINEN	28
7.6	ARVIOINNIN OIKAISUVAATIMUKSET	28

1 ALIPÄÄLLYSTÖN KEHITTYVÄ AMMATTIKUVA

Pelastustoimen palvelujärjestelmän rakennetta on kehitetty taloudellisen ja toiminnallisen tehokkuuden varmistamiseksi ja toimintamallit ovat alkaneet vakiintua. Alueelliseen pelastustoimeen siirtymisen tarpeet liittyivät monella tavoin henkilöstön ammattitaidon monipuoliseen ja laaja-alaiseen hyödyntämiseen. Miehistön, alipäällystön ja päällystön työpanosta on suunnattu aikaisempaa tavoitteellisemmin onnettomuuksien ehkäisyyn, siis mm. palotarkastuksiin, turvallisuuskoulutukseen ja turvallisuussuunnitteluun. Jokainen ehkäisty onnettomuus on inhimillisesti ja taloudellisesti katsottuna yksilön, pelastustoimen ja yhteiskunnan etu.

Alipäällystön työssä keskeiset ammattiroolit ovat työvuoron esimies, henkilöstöjohtaja, pelastustoiminnan johtaja, palomies-sairaankuljettajien sekä vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön koulutusharjoitusten suunnittelija ja kouluttaja, turvallisuustarkastaja, turvallisuuskouluttaja sekä pienen paloaseman päällikkö. Osaaminen perustuu vahvaan ammatilliseen sisältöosaamiseen sekä hyvään johtamistaitoon.

Pelastuslaitosten perustehtävät ovat onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta sekä väestönsuojelu. Onnettomuuksien ehkäisy ja pelastustoiminnan johtaminen ovat keskeisesti toisiaan tukevia toimintoja. Pelastustoiminnan johtajan on tunnettava rakenteellisen palonehkäisyn säädöspohja ja perusteet, että hän kykenee niitä operatiivisissa tilanteissa käyttämään hyväkseen. Pelastustoimintaa helpottaa myös, usein jopa ratkaisevasti, se, että kohteessa työskentelevät tai asuvat ihmiset osaavat alkusammuttaa sekä tietävät muutoinkin, miten ko. tilanteessa pitää toimia. Pelastustoiminnan johtajan tulee myös puuttua havaitsemiinsa turvallisuutta vaarantaviin käytäntöihin

Pelastustoiminnassa alipäällystö johtaa pääsääntöisesti pelastusyksikköä, mutta myös suurempia muodostelmia niin kauan kunnes päällystöviranhaltija ottaa johtovastuun. Pelastusviranomaiset ovat suorittaneet onnettomuuksien vasteiden tarkastelua, mikä on johtanut siihen, että alipäällystö useissa tilanteissa hoitaa sellaisia tehtäviä mikä aiemmin oli päällystön hoidettavana.

Alipäällystö vastaa miehistön tekemästä työstä onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Hän osallistuu näihin toimintoihin myös itse. Onnettomuuksien ehkäisyssä tullaan valmisteilla olevassa pelastuslakiuudistuksessa entistä enemmän painottamaan toiminnan vaikuttavuutta ja laatua määrällisten suoritusten ohella.

Henkilöstön koulutustason noustessa esimiesten työnjohdollisiin valmiuksiin suuntautuu laadullisesti uudenlaisia osaamisodotuksia. Hyvä työilmapiiri ja henkilöstön työmotivaatio antavat perustan myös miehistön osaamisen rakentamiselle ja tehokkaalle käytölle. Urasuunnittelun merkitys korostuu ikääntyvien palomiesten kohdalla, että työssä jaksettaisiin vaadittuun eläkeikään asti. Henkilöstön mahdollisuuksia ammatilliseen erikoistumiseen halutaan lisätä. Työn suunnitteluun halutaan kiinnittää huomiota.

Alipäällystö johtaa asemapalvelua sekä vastaa asemahallinnon suunnittelusta ja järjestämisestä.. Alueellisessa pelastustoimessa henkilöstöhallintoa onkin siirretty yhä enemmän alipäällystön tehtäväksi, jolloin henkilöstöjohtamisen osaamistarve korostuu yhä enemmän operatiivisen johtamisen hallinnan rinnalla. Alipäällystö voi toimia myös palo- tai pelastusaseman päällikkönä sekä pelastuslaitoksen toimi-/toiminta-alueen vastuullisissa erityistehtävissä

Alipäällystö suunnittelee ja johtaa työvuoronsa toimintavalmiuden säilyttämiseen ja osaamisen kehittämiseen tähtäävän sisäisen koulutuksen. Hän osallistuu sopimuspalokuntien henkilöstön kouluttamiseen. Erityisesti koulutussuunnitteluosaaminen korostuu alipäällystön työssä. Koulutussuunnittelu on väline, jolla esimies jalkauttaa turvallisuuskulttuuria yhteiskuntaan ja kasvattaa

työyhteisönsä ammatillisia valmiuksia. Alipääallystötutkinnon suorittaneet kehittävät kouluttajan taitojaan jatkuvasti turvallisuuskoulutustyössään.

Esimies on toimintakulttuuriaan kehittävässä pelastuslaitoksessa työyhteisönsä valmentaja, joka vastaa pelastustoimen arvojen ja ammatillisuuden jatkuvasta kehityksestä. Ammattikuvassa yhdistyvät rakenteellisen paloturvallisuuden periaatteiden sisäistäminen ja niiden käytettävyys turvallisuuskoulutuksessa sekä onnettomuustilanteissa.

Vaikka tämän opetussuunnitelman sisällölliset ratkaisut perustuvat arvioon työelämän ja alipääallystotehtävien nykyisestä ja tulevasta kehityksestä, ei opetussuunnitelmaan voida tyhjentävästi kirjoittaa mukaan kaikkea sitä, mitä opiskelijat tulevissa tehtävissään tarvitsevat. Alueellisesti alipääallystön työnkuva ja tehtävät saattavat poiketa huomattavastikin toisistaan. Opetussuunnitelmaan on koottu se ydinaines, jonka hallinta on alipääallystötason tehtävissä välttämätöntä ja jonka perustalle opiskelija voi rakentaa omaa ammatillista osaamistaan sen mukaan kun hänen urakehityksensä sitä edellyttää. Jokaisen alipääallystötutkinnon suorittaneen on ymmärrettävä ja tunnettava oma vastuunsa itsensä jatkuvasta kehittämisestä ja ammattitaidon ylläpitämisestä myös tutkinnon suorittamisen jälkeen.

2 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET

2.1 OPINTOJEN AMMATILLINEN ARVOPERUSTA

Käsitykset työstä, ammattitaidosta ja osaamisvaatimuksista ovat muuttuneet myös pelastustoi-
nessa. Pelastuslaitokset tarvitsevat työntekijöitä, joilla on taidot ja tahto oppia jatkuvasti ja näin
valmiudet uudistaa omaa ammatillista osaamistaan. Vastaavasti tulevaisuuden henkilöstö odottaa
työltään sisällöllistä mielekkyyttä, ammatillista haasteellisuutta sekä mahdollisuutta kasvaa ja
kehittyä ammatissaan.

Ammattitaidolla ymmärretään yhä useammin laaja-alaisten työ- ja toimintakokonaisuuksien hal-
lintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä
henkilökohtaista sitoutumista itsensä, työn ja ammatin kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat
ja päätöksenteko - haasteellisesti - hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Ammatillinen kasvu ja kehittyminen ovat jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: ammatin
tieto- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvo-
jen muutokseen ja tietoisuuden avartamiseen.

Ammatillinen kehittyminen perustuu myönteiseen, humanistiseen ihmiskuvaan.

Vahvan ammatillisen perustan lisäksi työelämässä tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä,
teknis-ammattillisesta osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esim.

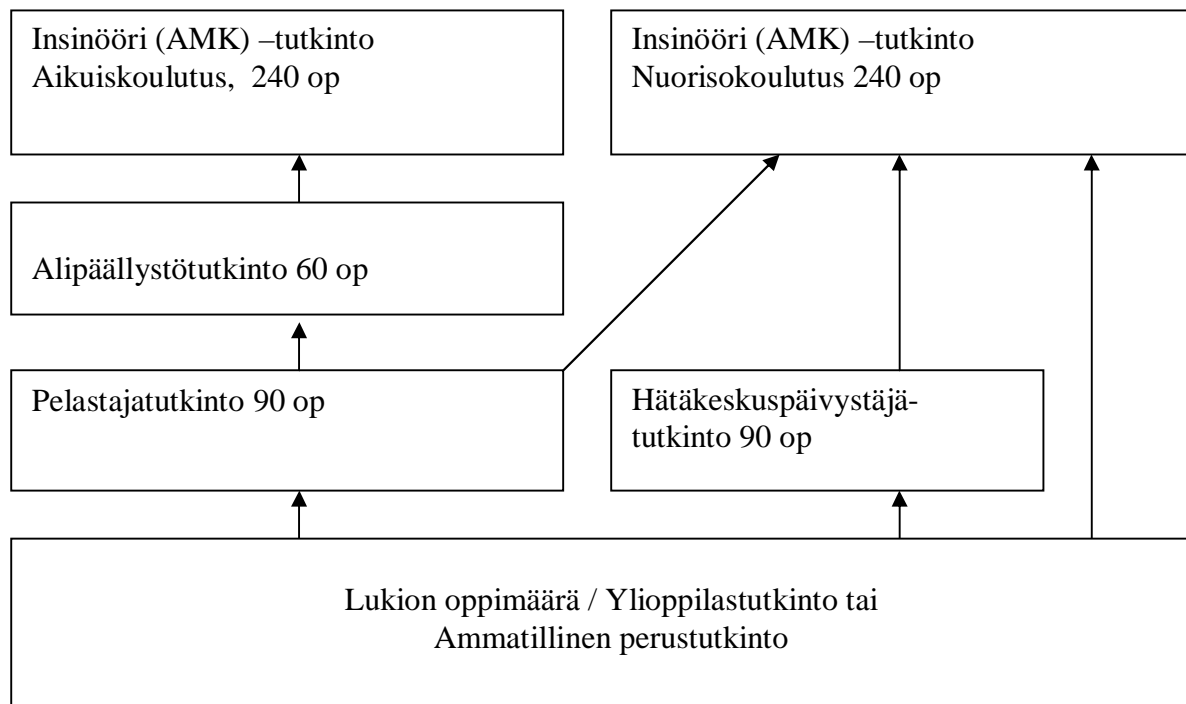
- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan
epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja siten, että kykenee hyvään am-
matilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä
ammattitaitonsa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa organisaation tulevaisuutta ja virittää aloitteellisuutta sekä johtaa
luotuneiden käytäntöjen muuttamista.

Ammattitaito on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkai-
semaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

2.2 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON ASEMA JA TEHTÄVÄT PELASTUSTOIMEN TUT- KINTOTAVOITTEISEN KOULUTUKSEN JÄRJESTELMÄSSÄ

Alipäällystötutkinnolla on pelastustoimen koulutusjärjestelmässä kaksi ydinfunktiota
(ks. kuva 1.):

- 1) tutkinnon suorittaminen antaa muodollisen kelpoisuuden alipäällystövirkojen hakemiseen
sekä
- 2) tutkinto antaa opiskelijalle mahdollisuuden jatkaa opintojaan palopäällystön koulutusoh-
jelmassa AmkA –linjalla insinööri (AMK) –tutkintoon.

Kuva 1. Pelastusopiston ammatillisten tutkintojen järjestelmä

2.3 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON TAVOITTEET

Kehittyvä onnettomuuksien ehkäisijä

Tutkinnon suorittaneet

- ymmärtävät pelastuslaitoksen tavoitteellisen onnettomuuksien ehkäisytön merkityksen kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden kehittämisessä
- osaavat suunnitella, johtaa ja toteuttaa turvallisuuskoulutusta erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin
- osaavat tehdä asuinrakennusten, niihin rinnastettavien pienkohteiden sekä tavanomaisten erityiskohteiden palotarkastuksia sekä opastaa näiden kohteiden asukkaita, toimijoita ja henkilökuntaa omatoimiseen turvallisuuden tarkkailuun (ns. sisäinen palotarkastus)
- tietävät pelastusviranomaisen vastuulle kuuluvan muun viranomaisvalvonnan toteutustavat ja periaatteet
- osaavat kannustaa ja motivoida johtamaansa henkilöstöä onnettomuuksien ehkäisyyn
- osaavat kouluttaa omaa henkilöstöään onnettomuuksien ehkäisy vaatimissa tiedoissa ja taidoissa
- ymmärtävät rakenteellisten ratkaisujen ja erilaisten paloturvallisuuslaitteiden toiminnan ja merkityksen onnettomuustilanteissa pelastusmiehistön työturvallisuuden ja pelastustoiminnan taktiikan kannalta

- pystyvät opastamaan, neuvomaan ja ohjaamaan kansalaisia, suunnittelijoita, rakentajia ja muita viranomaisia rakenteellisen paloturvallisuuden vaatimissa ratkaisuihin tavanomaisissa rakennustyypeissä
- tietävät ne peruslinjaukset, joiden mukaan pelastuslaitokset varautuvat normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Tehokas pelastustoiminnan johtaja

Tutkinnon suorittaneet

- hallitsevat pelastustyössä käytettävät tärkeimmät tekniset työvälineet niin, että pystyvät tarvittaessa kouluttamaan ja johtamaan niiden käyttöä
- osaavat johtaa pelastusyksikköä onnettomuustilanteessa ja tietävät sen suorituskyvyn
- tietävät pelastusjoukkueen johtamisen periaatteet
- tuntevat esikuntatyöskentelyn periaatteet sekä eri yhteistoimintaviranomaisten tehtävät ja niiden yhteistoiminnan onnettomuustilanteissa.

Henkilöstönsä työvireyttä ylläpitävä henkilöstö-johtaja

Tutkinnon suorittaneet

- tietävät, miten työyhteisössä toteutetaan hyvää ja tuloksellista henkilöstöjohtamista
- ymmärtävät työhyvinvoinnin merkityksen työyhteisön tulokseen
- tuntevat itsensä johtamisen merkityksen johtamisessa ja osaavat käyttää palautetta johtamisensa kehittämiseen
- osaavat keskeisimmät alipäällystöltä edellytettävät hallinnolliset tehtävät
- osaavat toimia työvuorokouluttajana, vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön kouluttajana sekä kansalaisten turvallisuuskouluttajana

Muut tavoitteet

Tutkinnon suorittaneet

- tuntevat sopimuspalokuntien merkityksen pelastustoimen palvelujen tuottajana
- ovat valmiita rakentamaan hyvää yhteistyötä vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön kanssa

3 OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ

Aikaisempien opintojen hyväksilukeminen - Opiskelija voi esittää luettavaksi hyväkseen muussa oppilaitoksessa suorittamiaan ko. opintojakson tavoitteita ja sisältöjä vastaavia opintoja. Hyväksilukeminen voi koskea opintojaksoa kokonaisuudessaan tai sen osia. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa huomioidaan mm. aikaisempien opintojen laajuus, sisältö sekä suoritettujen opintojen ikä ja suoritettavan tutkinnon osaamisen tavoitevaatimukset.

Hyväksilukemista haetaan opintosihteeriltä saatavalla lomakkeella. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset niistä opintosuorituksista, joihin hän vetoaa.

Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee koulutusohjelmavastaava opintojakson vastuupettajan esityksestä. Tutkintoon ei pääsääntöisesti hyväksilueta kymmentä vuotta vanhempia opintoja.

Koulutusohjelmavastaava – Alipäällystön koulutusohjelman opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämisestä vastaava Pelastusopiston opettaja.

Kurssinjohtaja – nimetään jokaiselle ap-kurssille. Kurssinjohtaja toimii oppilaitoksen ja opiskelijoiden yhteyshenkilönä kurssinsa erilaisten käytännön opintoasioiden järjestelyissä.

Opintojakso – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Opintojakso rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäistä opinnoista ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy opintojakson toteuttamissuunnitelmasta ja se vaihtelee opintojaksokohtaisesti lähes kokonaan lähiopetukseen keskittyvästä opintojaksosta sellaiseen, jossa itsenäisten opintojen määrä on huomattava.

Lähiopetus - se osa opintojakson opinnoista, joka merkitään lukujärjestykseen ja joka pidetään lukujärjestykseen merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset harjoitusalueella sekä kokeet ja tentit. Lukujärjestykseen merkityn lähiopetukseen siirtäminen itsenäisiksi opinnoiksi ei ole ilman painavaa syytä sallittua.

Itsenäinen opiskelu - se osa opintojakson opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemanaan aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Opintojakson vastuupettaja – opintojakson suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava oppilaitoksen opettaja, jonka tarkennetut tehtävät ovat

- (1) opintojakson opetussuunnitelmatekstin kirjoittaminen
- (2) lukujärjestysvalmistelun edellyttämän toteuttamissuunnitelman tekeminen koulutusohjelmavastaavan ilmoittaman aikataulun mukaan
- (3) opintojakson toteuttamissuunnitelman laatiminen ja esittely ensimmäisellä opetuskerralla
- (3) hyväksilukemispäätösten valmistelu ja esittely koulutusohjelmavastaavalle
- (4) poissaolojen seuranta opintojakson lähiopetuksesta; korvaustehtävien laadinta
- (5) arvostelutietojen toimittaminen Wilmaan (Primus-opintohallintojärjestelmään) kuukauden kuluessa opintojakson opintojen päättymisestä

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa määritelty aika tutkinnon suorittamista varten.

Alipäällystötutkinnon opiskelijalla tavoiteaika tutkinnon suorittamiseksi on kaksi lukukautta (1 vuosi). Opiskelijalla on tarvittaessa lisää opiskeluaikaa yksi vuosi tämän tavoiteajan päälle.

Opiskelija, joka ei ole suorittanut opintojaan opinto-oikeusajan puitteissa, menettää opinto-oikeutensa, jollei Pelastusopiston rehtori erityisestä syystä myönnä hänelle lisääaikaa opintojen loppuun saattamiseksi.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaa oppimisen tarkoitus. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua kaikkeen järjestettyyn lähiopetukseen.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa määritellään mm. koulutusohjelman yleiset tavoitteet ja lähtökohdat, kunkin opintojakson tavoitteet, ydinsisällöt, opinnoissa vaadittava kirjallisuus sekä opintojakson vastuuopettaja. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin ja arvonostelun periaatteet.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksista riippuen. Opiskelu voi olla erilaista opintojakson opiskeluun liittyvää työtä, esim. lähiopetukseen osallistumista, verkko-opiskelua ja oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueella tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen / tenttiin valmistautumista.

Lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde vaihtelee opintojaksoittain ja se ilmenee kunkin opintojakson toteuttamissuunnitelmassa.

Alipäällystön koulutusohjelma – on Pelastusopiston suunnittelema opintokokonaisuus, joka johtaa alipäällystötutkintoon. Koulutusohjelma rakentuu pelastustoimen alipäällystötason ammatillista asiantuntemusta edellyttävän tehtäväalueen hallitsemiseen. Opintojen laajuus on 60 opintopistettä (op).

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun opintojakson toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee opintojakson vastuuopettaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- opintojakson tavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde tunteina määriteltynä
- lähiopetuksen aikataulu; kouluttajien välinen työnjako
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet
- arviointiperusteet.

Opintojakson vastuuopettaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä koontumiskerralla.

4 OPISKELUMENETELMÄT ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMASSA

Koulutusajattelun painopiste on siirtymässä opetuksesta opiskeluun ja oppimiseen. Perinteellinen koulutuskäsityksen mukaan koulutus nähdään valmiin tiedon tai taidon siirtämisenä opiskelijoille. Opiskelija on nähty objektina, kohteena, jota koulutetaan. Opiskelua ei ole nähty analysoivana prosessina, jossa opiskelijaa rohkaistaisiin vastuullisena subjektina ottamaan sisäistynyt, problematisoiva suhde opintojen kohteena olevaan ilmiöön.

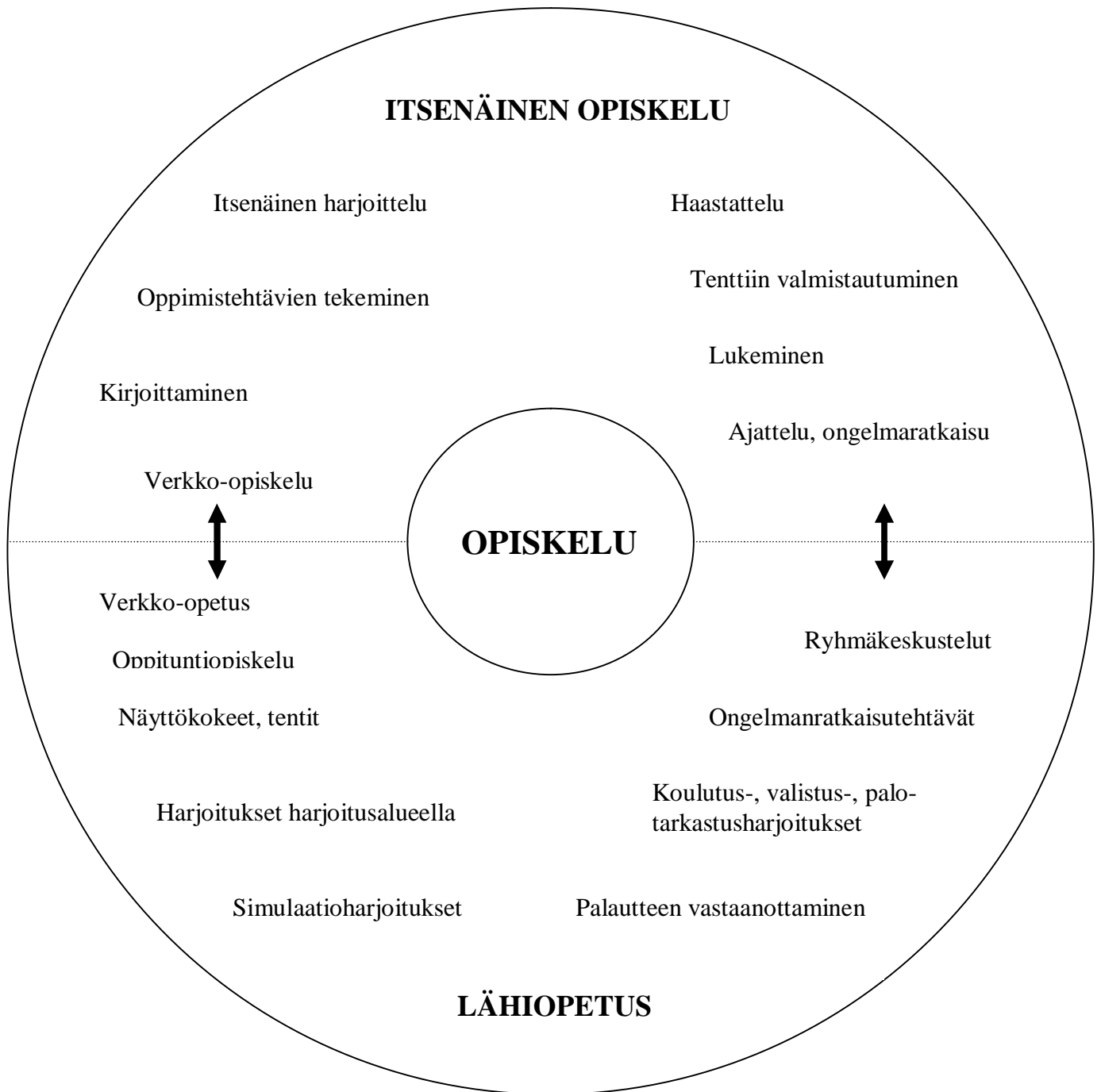
Alipäällystökoulutuksen ydinprosessi on tässä opetussuunnitelmassa määritelty opiskelu ja sen seurauksena tapahtuva oppiminen. Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänsä historian, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on myös motivoituminen jatkuvaan, jopa työuran kestävään ammatilliseen itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu on ongelmakeskeistä ja tähtää sisällöllisten tavoitteiden ohella tiedollisten taitojen oppimiseen, siis esim. tiedonhankinnan, tiedon arvioinnin, päätöksenteon ja ajattelun valmiuksien kehittämiseen.

Opettaminen on ytimeltään opiskelun ja oppimisen tukiprosessi. Opetuksen pääpaino ei ole tiedossa ja tiedonvälityksessä vaan pikemminkin tiedon käytön kehittämisessä. Opettamista voidaan pitää suotuisten olosuhteiden järjestämisenä oppimiselle!

Opettamista tarkastellaan ylellisyytenä, joka varataan vain sellaisille asioille, joiden oppiminen välttämättä sitä edellyttää. Opettajan työtä pidetään siis resurssina, jota kannattaa uhrata vain tärkeiden ja vaikeiden asioiden selvittämiseen.

Esitetyt pedagogiset painotukset merkitsevät sekä opettajan että opiskelijan roolien uudelleenarviointia perinteelliseen alipäällystökoulutukseen verrattuna. Kouluttajilta se edellyttää omien opetukseen ja oppimiseen liittyvien käsitysten ja arvostusten selkiennyttämistä. Samoin opiskelijoiden on välttämätöntä oppia luopumaan omista, usein passiivisuutta ruokkivista oppilaana olemisen odotuksistaan. Tämä kaikki on lopulta haaste myös oppilaitoskulttuurille ja ehkä myös pelastustoimen työskentelyille: opiskelija ei voi olla vain kohde, vaan yhä useammin myös vastuullinen toimija, subjekti.

Kuva 2. Opiskelumenetelmät alipäällystön koulutusohjelmassa

5 ALIPÄÄLLYSTÖTUTKINNON LUKUSUUNNITELMA

Taulukko 1. Alipäällystöopiskelijan osaamisen kehittymisen prosessi

Alipäällystön johtajuuteen kasvaminen Opiskelijan kasvuprosessi, jossa keskeistä on kasvaminen monitaitopelastajasta lähiesimieheksi ja pelastustoiminnan johtajaksi, turvallisuusajattelun ja onnettomuuksien ehkäisyyn osaajaksi sekä hyväksi henkilöstöjohtajaksi.			
Tulevaisuuteen katsova oman ammattitaitonsa uudistaja	Kehittyvä onnettomuuksien ehkäisijä	Tehokas pelastustoiminnan johtaja	Henkilöstönsä työvireyttä ylläpitävä henkilöstöjohtaja
Johdatus ap-opintoihin Viestintätaitojen perusteet Oman johtajuuden kehittäminen Koulutustaito	Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta Rakennusten paloturvallisuus Pelastustoimen varautuminen	Vaaralliset aineet Sammutus- ja pelastustekniikka Palofysiikka Pelastustoiminnan johtamisen perusteet Pelastusyksikön johtaminen Pelastusjoukkueen johtaminen Pelastusoperaatioiden johtamisen erityispiirteet Riskienhallinta ja viestiliikenne Ensihoito Liikuntakasvatus	Pelastustoimen hallinto Henkilöstöjohtaminen Kehittämishanke

Taulukko 2. Opintojen lukusuunnitelma

TULEVAISUUTEEN KATSOVA OMAN AMMATTITAITONSA UUDISTAJA	12 op	I lukukausi	II lukukausi
Johdatus alipäällystööpintoihin	1	0,7	0,3
Viestintätaitojen perusteet	2	2	
Oman johtajuuden kehittäminen	2	2	
Koulutustaito	7	7	
KEHITTYVÄ ONNETTOMUUKISEN EHKÄISIJÄ	13		
Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta	6		6
Rakennusten paloturvallisuus	5	3,5	1,5
Pelastustoimen varautuminen	2		2
TEHOKAS PELASTUSTOIMINNAN JOH- TAJA	26		
Vaaralliset aineet	4		4
Sammutus- ja pelastustekniikka	3	3	
Palofysiikka	2	2	
Pelastustoiminnan johtamisen perusteet	2	2	
Pelastusyksikön johtaminen	4	2	2
Pelastusjoukkueen johtaminen	2		2
Pelastusoperaatioiden johtamisen erityispiir- teet	1		1
Riskienhallinta ja viestiliikenne	2	2	
Ensihoito	3		3
Liikuntakasvatus	3	1,5	1,5
HENKILÖSTÖNSÄ TYÖVIREYTTÄ YLLÄPITÄVÄ HENKILÖSTÖJOHTAJA	9		
Henkilöstöjohtaminen	2		2
Hallinto	3	1,5	1,5
Kehittämishanke	4	1	3
Tietotekniikka			
Suunnitteluseminaarit			
Muut hankeseminaarit			
YHTEENSÄ	60		

6 ALIPÄÄLLYSTÖN KOULUTUSOHJELMAN OPINTOJAKSOT

6.1 TULEVAISUUTEEN KATSOVA OMAN AMMATTITAITONSA UUDISTAJA

6.1.1 Johdatus alipäällystöopintoihin 1 op

Tavoite Opiskelija ymmärtää koulutuksen merkityksen pelastustoimen kehitykselle. Hän tietää Pelastustoimen koulujärjestelmän ja tuntee oman koulutusohjelmansa. Opiskelija omaksuu monimuoto-opiskelussa vaadittavan opiskelutekniikan ja pystyy kehittämään hyviin oppimistuloksiin johtavia oppimistrategioita. Hän tuntee tietotekniikan hyödyntämismahdollisuudet ja hallitsee tärkeimmät tietotekniikan osa-alueet.

Sisältö

- pelastusalan ammattikoulutuksen kehittyminen
- pelastusalan koulutusjärjestelmä
- alipäällystön koulutusohjelman tavoitteet ja rakenne
- opiskelutaito
- ammattietiikka
- tietotekniikka ja opiskelu

Suoritustapa Lähiopetus, oppimistehtävät

Kirjallisuus Alipäällystön koulutusohjelma, Ap 33 -opetussuunnitelma. Pelastusopisto 2011.
Opintojaksolla jaettava aineisto.

Vastuuopettaja Jouni Salminen

6.1.2 Viestintätaitojen perusteet 2 op

Tavoitteet Opiskelija osaa laatia asiakirjoja ja ammatillisia kirjoitelmia. Hän osaa laatia tilanteeseen ja tavoitteisiin sopivan tekstin. Opiskelija on perehtynyt lähteiden käyttöön. Opiskelija osaa tekstien muokkaamisen ja viimeistelyn. Opiskelija hallitsee esiintymistaidon. Hän tietää nonverbaalisen ilmaisun merkityksen viestintätilanteessa.

Sisältö

- asiakirjat
- kirjalliset tehtävät
- lähdeviitteet
- asiatyyli
- tekstien muokkaaminen eri tarkoituksiin (tavoite, lukija, media)
- esityksen valmistelu
- esiintyminen
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Kirjallisuus Kauppinen, A., Nummi, J. ja Savola, T. 2004. Tekniikan viestintä. Kirjoittamisen ja puhumisen käsikirja. 4., uudistettu painos. Edita. Helsinki.

Vastuopettaja Raija Lerssi

6.1.3 Oman johtajuuden kehittäminen 2 op

Tavoitteet	Opintojakson tavoitteena on organisaatiokäyttäjymisen ymmärtäminen ja opiskelijan minäkuvan kehittyminen. Tähän tavoitteeseen päästään, kun opiskelija kykenee oman toimintansa arviointiin ja itsensä kehittämiseen sekä ymmärtää organisaatiokäyttäjymistä ja pystyy omalta osaltaan vaikuttamaan organisaation toiminnan kehittymiseen. Lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee joitakin johtamiseen, johtamiskäyttäjymiseen, organisaatioon, organisaatio-käyttäjymiseen ja organisaatiokulttuuriin liittyviä teorioita ja malleja.
Sisältö	• Organisaatio ja organisaatiokäyttäjyminen • Organisaatiokulttuuri • Johtaminen ja johtamiskäyttäjyminen • Johtajana kehittyminen; esimiehenä kehittyminen; oman johtajuuden kehittämissuunnitelma • Itsetuntemus ja itsensä kehittäminen
Suoritustapa	Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää osallistumista lähiopetukseen ja oppimistehtävän tekemistä.
Kirjallisuus	Lönnqvist, J. 2003. Johtajan ja johtamisen psykologiasta. Helsinki: Edita Salminen, J. 2006. Uuden esimiehen kirja. Talentum. Helsinki.
Vastuopettaja	Heikki Ojala

6.1.4 Koulutustaito 7 op

Tavoite	Opiskelija ymmärtää ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen tähtäävän pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen merkityksen. Hän hallitsee koulutuksen suunnittelun, kouluttamisen ja erityisesti harjoittavan opetuksen perusteet ja on motivoitunut kehittämään itseään kouluttajana. Opiskelija tietää, miten suunnitellaan ja johdetaan koulutustarvetta vastaavia muodollisia ja sovellettuja harjoituksia työturvalliset toimintatavat huomioiden. Hänellä on hyvät valmiudet toimia pelastustoimen henkilöstön kouluttajana.
Sisältö	• pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen perusteet • ammatillinen kasvu • pelastuslaitoksen sisäisen koulutuksen suunnittelu ja toteutus • vapaaehtoisen ja sivutoimisen henkilöstön koulutusjärjestelmä • muodolliset ja sovelletut harjoitukset
Suoritustapa	Lähiopetus, koulutusharjoitukset ja harjoitustehtävät, tentti.

Kirjallisuus Jaakkola, Erkki. 1985. Kouluttajan opetusoppi. 6. painos. Suomen Palopäällystöliitto ry.
Pertti Miettinen, Pelastusyksikön ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset vedenkuljetuksessa, PeO 2/2007.
PEO: Luentomonisteet

Vastuuopettaja Timo Suominen

6.2 KEHITTYVÄ ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISIJÄ

6.2.1 Palotarkastus ja turvallisuusneuvonta 6 op

Tavoite Opiskelija tuntee palotarkastuksiin liittyvän lainsäädännön. Hän osaa tehdä asuinrakennusten ja niihin rinnastettavien kohteiden sekä pienehköjen erityiskohteiden palotarkastukset. Hän osaa opastaa vaarallisten kemikaalien säilytystä ja varastointia

Opiskelija tuntee turvallisuuskoulutuksen perusteet sekä osaa valita ja soveltaa oikeita menetelmiä eri kohderyhmille. Opiskelija tuntee palontutkinnan erityispiirteet sekä pelastusviranomaisten oikeudet ja velvollisuudet palontutkinnassa.

Opiskelija kykenee ohjaamaan henkilöstöään onnettomuuksien ehkäisyssä, ymmärtää viranomaisyhteistyön merkityksen ja on motivoitunut toteuttamaan pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus- ja palotarkastustoimintaa. Opiskelija pystyy tarkastusten yhteydessä tarkastamaan kiinteistön palo- ja pelastustoimintaan liittyvät suunnitelmat ja arvioimaan niitä. Opiskelija pystyy hyödyntämään palotarkastustietoja sammutus- ja pelastustehtävissä ja pystyy johtamaan yksikköänsä niin, että henkilöstö osaa toimia palontutkintaa edesauttavalla tavalla työturvallisuus huomioiden.

Sisältö

- palotarkastukset sekä niihin liittyvät säädökset
- asuinrakennukset ja erityiskohteet, vaarallisten kemikaalien säilytys ja varastointi
- turvallisuuskoulutuksen suunnittelu, tavoitteet ja menetelmät
- turvallisuuskouluttajan osaamisvaatimukset
- palontutkintaan liittyvä lainsäädäntö ja teknisen tutkinnan erityispiirteet
- palotarkastuksen ja turvallisuusneuvonnan yhteys sammutus- ja pelastustehtävien johtamiseen

Suoritustapa Oppitunnit, harjoitukset, oppimistehtävät ja koe

Kirjallisuus Palo- ja rakennuslainsäädäntö 2008 taskukirja, joka sisältää lähes kaikki tarvittavat säädökset
Jämsä Jani, Pientalon palotarkastus. Pelastusopiston julkaisu, Oppimateriaalisarja 1/2006
Mangs J. & Keski-Rahkonen O, Palonsyyn selvittäminen 3, VTT Rakennustekniikka, 1997.
Nurmi V-P, Palontutkinnan perusteet, Suomen palopäällystöliitto, 2005.

Jaakkola, Erkki 1997. Luo turvallisuutta – valistamisen ja pelastusneuvonnan oppikirja. Suomen Palopäälystöliitto ry.
 Somerkoski, Brita & Järvensivu, Kalervo (kuviitus). 2003. Tulipalojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisy. SPEK.
 Aulanko, Mari. 1994. Minäkö luennoimaan? Insinööritieto Oy.
 Autere ym. 2004. Pelastuslaitoksen valistustyön suunnittelu. SPEK

Vastuupettaja Ismo Kärkkäinen

6.2.2 Rakennusten paloturvallisuus 5 op

Tavoite Opiskelija tuntee keskeiset rakentamista ohjaavat säädökset sekä suunnittelu- ja valvontajärjestelmän. Hän tietää pelastusviranomaisen vaikutusmahdollisuudet rakentamisen ohjauksessa. Hän osaa lukea rakenne-, sähkö- ja LVI-piirustuksia ja tuntee yleisimmät rakenneratkaisut, rakennusaineet sekä niiden käyttäytymisen ja vaaralliset ominaisuudet palo- ja onnettomuustilanteissa. Hän tietää LVIS -tekniikan vaikutuksen rakentamiseen ja rakennuksen paloturvallisuuteen sekä pelastustoimintaan. Opiskelija ymmärtää rakennustekniikan merkityksen pelastustoiminnan työturvallisuudelle ja osaa ottaa sen huomioon pelastusyksikön johtajana.

Opiskelija pystyy hyödyntämään rakenteellisen paloturvallisuuden tietoja sammutus- ja pelastusyksikön johtamistilanteissa sekä huomioimaan rakenteellisen paloturvallisuuden ratkaisut työturvallisuuden ja sammutustaktiikan kannalta yksikkönsä toiminnassa. Hän pystyy antamaan ohjausta ja neuvontaa rakenteellisen paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan vaatimuksista tavanomaisissa rakennuksissa suunnittelijoille, rakentajille ja muille viranomaisille.

Opiskelija tuntee automaattisten paloilmoitinlaitteiden, automaattisten sammutuslaitteistojen, turvavalaistuksen sekä savunpoistolaitteistojen käyttö- ja toimintaperiaatteet ja osaa käyttää laitteistoja hyväkseen sammutus- ja pelastustehtävissä. Opiskelija osaa paikantaa laitteiden antamat ilmoitukset, palauttaa laitteet käyttökuntoisiksi ja todeta laitteistojen toimintakunnon palotarkastuksen yhteydessä.

Sisältö

- rakentamista ohjaavat ja paloteknisiin laitteistoihin liittyvät käsitteet, säädökset sekä suunnittelu- ja valvontajärjestelmä pelastusviranomaisen näkökulmasta
- pelastusviranomaisen vaikutusmahdollisuudet rakentamisen ohjaukseen, rakenteelliseen paloturvallisuuteen ja paloteknisiin laitteisiin
- rakennuspiirustukset, rakenteet, rakennusmateriaalit, LVIS- tekniikka sekä rakennusten yleiset turvajärjestelyt paloturvallisuuden, pelastustoiminnan ja työturvallisuuden kannalta
- rakenteellisen paloturvallisuuden määräykset ja suunnitteluperusteet (RakMk E1) neuvonnan ja sammutustaktiikan kannalta
- rakennusten paloluokitus, palo-osastointi, kantavat rakenteet, uloskäytävät
- rakenteellisen paloturvallisuuden järjestelyt sammutus- ja pelastustehtävien kannalta rakennuksissa ja niiden vaikutus työturvallisuuteen

- tuotanto- ja varastorakennusten paloturvallisuus (RakMk E2)
- autosuojien paloturvallisuus (RakMk E4)
- kattilahuoneiden ja polttoainetarastojen paloturvallisuus (RakMk E9)
- rakenteellinen paloturvallisuus pelastustoiminnan johtamisessa
- paloteknisten laitteiden käyttö- ja toimintaperiaatteet
- pelastuslaitoksen toiminta laitteistoilla varustetussa kohteessa
- paloteknisten laitteiden huolto, kunnossapito ja palotarkastus

Suoritustapa	Lähiopetus, harjoitukset, johtamisharjoitukset, kohdekäynnit, oppimistehtävät, kokeet.
Kirjallisuus	Kirjallisuus- ja säädösluettelo ilmoitetaan opintojakson alkaessa.
Vastuuopettaja	Jani Jämsä.

6.2.3 Pelastustoimen varautuminen 2 op

Tavoite	Opintojakson suoritettuaan opiskelija tuntee pelastustoimen valmisteluvas- tuulla olevan väestönsuojelujärjestelmän ja osaa toimia sen eri tehtävissä. Opiskelija tuntee pelastustoimen ja kunnan valmiussuunnittelun perusteet. Hän tuntee pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun osallistuvien kunnan eri toimialojen väestönsuojeluvalmisteluja. Opiskelija osaa pelastussuunnittelun periaatteet yrityksissä, virastoissa ja laitoksissa sekä muissa yhteisöissä.

Sisältö	• varautumista koskeva keskeinen lainsäädäntö ja ohjeet • valmiussuunnittelu • väestönsuojeluorganisaatiot • pelastustoimen erityistehtävät poikkeusoloissa • toiminta pelastustoimen yhteyshenkilönä kunnan johtokeskuksessa • varautuminen, toiminta ja toimijat CBRN-tilanteissa • omatoiminen varautuminen

Suoritustapa	Lähiopetus, itsenäinen opiskelu, oppimistehtävät ja tentti.
Kirjallisuus	Varautuminen kunnassa. Pelastusopiston julkaisu 3/2007. (viimeisin pai- nos). Valmiussuunnittelu pelastuslaitoksissa -ohje. Sisäasiainministeriön julkaisu 26/2007 Ohje väestön evakuointien suunnittelusta ja toimeenpanosta (SM-2003- 01781/Tv-31). Valmiuslaki (1091/91) muutoksineen. Pelastuslaki (468/03). Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (787/03). Opintojaksolla jaettava opetusaineisto.

Vastuuopettaja	Esa Ihalainen

6.3 TEHOKAS PELASTUSTOIMINNAN JOHTAJA

6.3.1 Vaaralliset aineet 4 op

Tavoite	Alipäälylystötutkinnon suorittanut osaa toimia vaarallisen aineen onnettomuudessa pelastusyksikön johtajana. Lisäksi hän • osaa organisoida kemikaalisukellustoimintaa onnettomuustilanteessa • osaa pelastusyksikön johtamisessa ottaa huomioon onnettomuustilanteissa vaikuttavien ilmiöiden kemialliset tekijät • tietää erilaiset onnettomuustyyppit ja niiden seuraukset • osaa vaarallisten aineiden torjuntamenetelmät • osaa tulkita merkintäjärjestelmiä ja käyttää vaarallisten aineiden tietolähteitä • tuntee torjuntakalustoa.
Sisältö	• kemian perusteet • vaarallisten aineiden kemialliset ominaisuudet • vaarallisten aineiden tunnistaminen • vaarallisten aineiden onnettomuudet • toiminta vaarallisten aineiden onnettomuuksissa • tietolähteet • henkilösuojaimet • vaarallisten aineiden mittaaminen • vaarallisten aineiden torjuntakalusto • vaarallisten aineiden harjoitukset (torjuntatekniikat) • vaarallisten aineiden sovelletut harjoitukset (onnettomuustilanteet)
Suoritustapa	Lähiopetus, harjoitukset, etätehtävät ja tentti.
Kirjallisuus	Lautkaski & Teräsmaa (toim.). 2006. Vaarallisten aineiden torjunta. SPEK. Koivistoinen, Kari & Salminen, Jouni. 2008. Pelastustoimen kemikaalisukellusopas. 4. painos. Pelastusopiston julkaisu 4/2008. Halmemies, Sakari. 2000. Vaarallisten aineiden kemia. Pelastusopiston julkaisu 10/2000. Opintojaksolla jaettava aineisto.
Vastuuopettaja	Jouni Salminen

6.3.2 Sammutus- ja pelastustekniikka 3 op

Tavoite	Opiskelija tuntee eri onnettomuustyyppien pelastustekniikat ja niihin vaikuttavat tekijät. Opiskelija osaa valita tehokkaan ja turvallisen pelastustoiminnan edellyttämät sammutus- ja pelastustekniikat ja niitä soveltaen pystyy johtamaan pelastustoimintaa. Opiskelija pystyy kouluttamaan pelastusvälineiden käyttöä.

Sisältö

- pelastusopiston sammutus- ja pelastustekniikan turvaohjeet
- sisäpalosimulaattorin kouluttajakurssi
- tulipalojen yleispätevät ilmiöt ja sammutustekniikka
- yleisimmät pelastustekniikat eri onnettomuustyypeissä
- sovellettuja harjoituksia

Suoritustapa Lähiopetus, harjoitukset, etätehtävät ja tentti

Kirjallisuus Sisäasiainministeriö 2007. Pelastussukellusohje sisäasiainministeriön julkaisu 48/2007. Helsinki.
Sisäasiainministeriön Pelastusosasto. Korkealla työskentely pelastustoimessa. Julkaisu A:72.
Nieminen, Jari. 2003. Rakennuspalojen yleispätevät ilmiöt. Pelastusopiston julkaisu 20/2003.
Suomen Palopäälystöliitto 2008. Jälkivahinkojen torjunta
Pelastusopisto, luentomonisteen. Huoneistopalojen ja liikenneonnettomuuksien tekniset ratkaisut

Vastuuopettaja Ismo Huttu

6.3.3 Palofysiikka 2 op

Tavoitteet Opiskelija ymmärtää keskeisten palofysiikan ilmiöiden teorian ja käytännön välisen yhteyden. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa palofysiikkaan liittyviä mittauksia sekä laatia niistä mittausraportteja. Hän osaa havainnollistaa demonstraatioiden avulla palofysiikan ilmiöitä.

Sisältö

- syttyminen, palaminen ja sammuttaminen
- vedenkuljetus
- mekaaniset apuvälineet

Edellisiin aiheisiin liittyvien mittausten suunnittelu, suorittaminen ja mittausraportin laatiminen

Suoritustapa Lähiopetus, harjoitukset, kirjalliset tehtävät, tentti.

Kirjallisuus Hyttinen, V., Palofysiikka. 2008. SPEK.
Opintojaksolla jaettava aineisto.

Vastuuopettaja Kimmo Vähäkoski

6.3.4 Pelastustoiminnan johtamisen perusteet 2 op

Tavoitteet Opiskelija tuntee pelastustoimen muodostelmat ja osaa pelastustoiminnan johtamisen perustan sekä osaa tekniset piirrosmerkit

Sisältö

- pelastustoiminnan organisaatiot ja niiden johtaminen
- pelastustoiminnan muodostelmat

	• pelastustoiminnan johtamisen perusta • tekniset piirrosmerkit
Suoritustapa	luennot, ryhmätyöt, harjoitukset, tentti ja itseopiskelu
Kirjallisuus	Miettinen, P. 2003. <i>Pelastusyksikön ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset vedenkuljetuksessa</i>. Pelastusopiston julkaisuja 18. Pelastusopisto. Kuopio. Pelastuslaki 468/2003. Saukonoja, I. 2003. <i>Pelastustoimen merkit ja lyhenteet</i>. Pelastusopisto. Kuopio Saukonoja, I. 2002. Pelastustoiminnan organisaatiot, suunnittelun perusteita Sisäasiainministeriö 2007. <i>Pelastussukellusohje</i>. Sisäasiainministeriön julkaisuja 48/2007. Helsinki. Sisäasiainministeriön Pelastusosasto. 2003. Toimintavalmiusohje. Julkaisu A:71.
Vastuupettaja	Ilkka Vepsäläinen

6.3.5 Pelastusyksikön johtaminen 4 op

Tavoitteet	Opiskelija tietää pelastusyksikön suorituskyvyn eri onnettomuustilanteiden pelastustehtävissä ja osaa pelastusyksikön johtamisen perusteet.
Sisältö	• onnettomuustyyppit ja onnettomuuksien universaalit piirteet • pelastusyksikön johtaminen eri onnettomuustyypeissä • pelastustekniikka • viestintä pelastustoiminnan johtamisessa
Suoritustapa	luennot, ryhmätyöt, johtamisharjoitukset, tentti ja käytännön koe sekä itseopiskelu
Kirjallisuus	Saarela, T. 2003. <i>Tieliikenneonnettomuuksien pelastustoiminta</i>. Pelastusopiston julkaisuja 17/2003. Pelastusopisto. Kuopio. Nieminen, J. 2008. <i>Rakennuspalojen yleispätevät ilmiöt</i>. Pelastusopiston julkaisu A-sarja: Oppimateriaalit 1/2008. Pelastusopisto. Kuopio.
Vastuupettaja	Timo Puhakka

6.3.6 Pelastusjoukkueen johtaminen 2 op

Tavoitteet	Opiskelija osaa pelastusjoukkueen johtamisen perusteet ja tuntee perusvahvuuisen pelastusjoukkueen suorituskyvyn eri onnettomuustilanteiden pelastustehtävissä. Opiskelija osaa taktisten piirrosmerkkien käytön pelastustoiminnassa.
Sisältö	• taktiset merkit • taktiikka pelastustoiminnassa • pelastusjoukkueen johtaminen eri onnettomuustyypeissä

	• onnettomuustiedottamisen
Suoritustapa	luennot, ryhmätyöt, johtamisharjoitukset, tentti ja käytännön koe sekä itseopiskelu.
Kirjallisuus	<i>OVA-ohjeet</i> . Chemas Oy. <i>P3-käsikirja 2007</i> . SPEK. Helsinki. Rantala, P. 2007. <i>Pelastuslaitoksen onnettomuustiedottamisen perusteet</i> . Pelastusopiston julkaisuja 1/2007. Oppimateriaalit. Pelastusopisto. Kuopio. <i>Tokeva-ohjeet</i> . Pelastusopisto. Kuopio.
Vastuuopettaja	Timo Puhakka

6.3.7 Suuret pelastusmuodostelmat ja viranomaisyhteistyö 1 op

Tavoitteet	Opiskelija tuntee pelastuskomppanian johtamisen ja esikuntatyöskentelyn periaatteet. Opiskelija tietää eri yhteistoimintaviranomaisten tehtävät ja niiden yhteistoiminnan onnettomuustilanteissa.
Sisältö	• viranomaisyhteistyö; vapaaehtoisorganisaatiot • pelastuskomppanian johtaminen ja esikuntatyöskentely
Suoritustapa	luennot, ryhmätyöt, johtamisharjoitukset, tentti sekä itseopiskelu
Kirjallisuus	Opintojakson alussa sovittava muu materiaali, sekä jaettava aineisto.
Vastuuopettaja	Ilkka Vepsäläinen

6.3.8 Riskienhallinta ja viestiliikenne 2 op

Tavoitteet	Opiskelija tuntee riskienhallinnan, vastesuunnittelun sekä palvelutasopäätöksen periaatteet, tuntee pelastusalan riskianalyysin ja toimintavalmiusohjeen sekä osaa käyttää pelastushallinnon tietojärjestelmiä. Opiskelija tuntee viranomaisradioverkon toimintaperiaatteen ja hätäkeskuksen roolin viranomaistoiminnassa.
Sisältö	• riskienhallinnan teoreettinen tausta, pelastustoimen riskianalyysi ja palvelutason määrittäminen • toimintavalmiusohje • pelastushallinnon tietojärjestelmät (PRONTO, PEKE) • VIRVE ja hätäkeskustoiminta
Suoritustapa	luennot, harjoitukset ja oppimistehtävät
Kirjallisuus	Toimintavalmiusohje A:71, ja uusi toimintavalmiusohje 2011 Heikkonen K., Pesonen T., Saaristo T. 2005. VIRVE-radio, TETRA viranomaiskäytössä. Edita. Helsinki. Salonen J., Okkolin T., 2008. Opas pelastustoimen tehtävien hälytysohjeen laatimiseksi. Pelastusopisto.

Vastuupettaja Paavo Tiitta

6.3.9 Ensihoito 3 op

Tavoite	Opiskelija tuntee ensihoito- ja terveydenhuoltojärjestelmän tuottamista ja toimintaa koskevan lainsäädännön ja muun keskeisen säädösperustan. Opiskelija tuntee ensihoitojärjestelmän toiminnallisena sekä hallinnollisena kokonaisuutena sekä tuntee alipääallystön roolin ja vastuualueen ensihoito-palvelun tuottajan näkökulmasta. Opiskelija tuntee ensihoidon mahdollisuu-det eri potilasryhmien hoidossa ja kykenee johtamaan pelastusyksikön toi-mintaa ensihoitotehtävissä. Opiskelija tutustuu myös ensihoitotyön johtami-sen erityispiirteisiin.
Sisältö	• terveydenhuoltoa ja ensihoitojärjestelmää kokeva lainsäädäntö • pelastustoimi ensihoitopalvelun tuottajana • paloiesimiehen rooli aluepelastuslaitoksissa • paloiesimiehen rooli pelastusyksikön johtajana ensihoitotehtävissä • ensihoitotyön johtaminen päivittäisissä onnettomuuksissa
Suoritustapa	Lähiopetus, itsenäinen opiskelu, pakolliset harjoitukset sekä kirjallinen teh-tävä ja/tai tentti.
Kirjallisuus	Opettajien toteutussuunnitelmassa ilmoittama materiaali.
Vastuupettaja	Jouko Gorski.

6.3.10 Liikuntakasvatus 3 op

Tavoite	Opiskelija ymmärtää fyysisen toimintakyvyn eri osa-alueiden yhteyden pe-lastajan työkykyyn. Hän osaa tehdä ja totuttaa liikuntasuunnitelman työvuo-rolle.
Sisältö	• liikunta ja pelastaja • liikunta ja terveys • liikunta ja ravinto • pelastajan fyysisen toimintakyvyn testaaminen
Suoritustapa	Lähiopetus, demonstraatiot, liikuntasuunnitelman tekeminen ja tentti.
Kirjallisuus	Kinnunen, Kari. 2002. Palomiehen liikunta. Pelastusopiston julkaisuja 1/2002. Heikinaro-Johansson, P., Huovinen, T. & Kytökorpi, L. (toim.) 2003. Näkö-kulmia liikuntapedagogiikkaan. WSOY. Sivut 14-29, 47-72 ja 101-124.
Vastuupettaja	Kari Kinnunen

6.4 HENKILÖSTÖNSÄ TYÖVIREYTTÄ YLLÄPITÄVÄ HENKILÖSTÖ-JOHTAJA

6.4.1 Henkilöstöjohtaminen 2 op

Tavoite	Opiskelija tuntee henkilöstöjohtamisen keskeiset osa-alueet ja toimintaa ohjaavan lainsäädännön. Hän tuntee johtamisviestinnän merkityksen työyhteisön toimintaan, tulokseen ja ilmapiiriin. Opiskelija osaa soveltaa yleisimpiä työhyvinvointia edistäviä menetelmiä ja osaa kehittää henkilöstön jaksamista edistävää johtamista. Hän tuntee kehityskeskustelujen rakenteen, merkityksen ja seurannan ja osaa kehittää henkilöstön osaamista sen perusteella.
Sisältö	• Henkilöstöjohtamisen historia ja tehtävä • Johtamisviestintä • Henkilöstöhallinnon lainsäädäntö • Työhyvinvointi • Työnohjaus • Kehityskeskustelut
Suoritustapa	Lähiopetus, välitehtävä, oppimistehtävä
Kirjallisuus	Viitala, R. <i>Henkilöstöjohtaminen, strateginen kilpailutekijä</i>. 2007. Edita Publishing Oy. Helsinki. Kauhanen J. 2000. <i>Henkilöstövoimavarojen johtaminen</i>. WSOY. Helsinki
Vastuuopettaja	Heikki Ojala

6.4.2 Pelastustoimen hallinto 3 op

Tavoite	Opiskelija tuntee pelastustoimen lainsäädännön, pelastustoimen alueen johtosäännöt sekä pelastustoimen organisaation mukaan lukien vapaaehtoinen palokuntatoiminta. Opiskelija tuntee esimiehen vastuut ja velvollisuudet sekä osaa tehdä pienimuotoisia hankintapäätöksiä. Opiskelija tuntee keskeiset työturvallisuutta koskevat säännökset.
Sisältö	• pelastustoimen lainsäädäntö • pelastustoimen henkilöstötieto • pelastustoimen alueen johtosäännöt • vapaaehtoisen palokuntatoiminnan perusteet, palokuntasopimukset • pelastustoimen hankinnat • työturvallisuutta ohjaava lainsäädäntö • pelastusalan työturvallisuus käytännössä, alipäällystön rooli työturvallisuuden kehittäjänä
Suoritustapa	Lähiopetus, oppimistehtävät, tentit.

Kirjallisuus Voimassa oleva pelastuslaki ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta Parviainen, Mervi. Pelastustoimen hallinto/AP-kurssit. Opetusmoniste. Teknisten sopimus (uusin)
Vastuuopettajan jakamaa lainsäädäntöä ja muuta aineistoa.

Vastuuopettaja Mervi Parviainen.

6.4.3 Kehittämishanke 4 op

Tavoite Opiskelija laatii itsenäisesti kehittämishankkeen, jossa hän yhdistelee, soveltaa ja hyödyntää opintojensa aikana saatuja tietoja ja taitoja. Hän osaa laatia tavoitteet, toteuttamissuunnitelman ja raportoinnin kehittämishankkeeseen. Opiskelija pystyy analysoimaan oppimaansa ja arvioimaan omaa toimintaansa. Hankkeen edetessä pidettävissä seminaareissa opiskelija pystyy esittämään työn etenemisen raportoinnin myös suullisesti.

Sisältö

- kehittämishankkeen tavoite, suoritus ja arviointi
- suunnitteluseminaarit
- itsenäinen työskentely
- väliseminaarit
- työskentely ohjaavan opettajan / työelämän edustajan kanssa
- päätösseminaari

Suoritustapa Lähiopetus, seminaarit, kirjallinen kehittämishankkeen raportti
Opintojakson alussa suoritetaan myös 0,5 op laajuinen tietotekniikan osio, jossa varmistetaan opiskelijoiden riittävä tietotekninen osaaminen ja opiskellaan kehittämishankkeessa tarvittavien perusohjelmistojen käyttö

Vastuuopettaja Heikki Ojala

7 OPINTOSUORITUSTEN ARVIOINTI

7.1 ARVIOINNIN JA ARVOSTELUN KÄSITTEET

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteena voi olla esim.:

- tentit
- itsenäinen opiskelu harjoitus- ja seminaaritöineen
- osallistuminen oppituntiopetukseen
- harjoittavaan opetukseen osallistuminen tai
- oppilaitoksen ja työelämän sosiaalisena yhteisönä edellyttämä käyttäytyminen.

Arviointi on keino, jolla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen oppimistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voivat osallistua opettajien lisäksi esim. opinnäytetyön ohjaajat sekä opiskelija itse.

Opiskelijan suoritusten arviointi tulee tehdä tavoitesuhtaisesti, so. vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin. Opiskelijan arvostelu on periaatteessa riippumaton muiden opiskelijoiden suorituksista.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista arvosanaa määrättäessä. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, kotitehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa opintojakson arvosanaan nostavasti tai laskevasti enintään +/-1. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arvosteluperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Arvostelu on se osa arviointia, jonka tavoitteena on oppimistuloksista tiedottaminen.

7.2 TENTTIKÄYTÄNNÖT

Alipäälystökurssien tavanomaiset opintojaksotentit järjestetään ko. opintojaksolle varattujen tuntien puitteissa ja opettajan ilmoittamana ajankohtana. Tenttiin osallistuvat kaikki kurssin opiskelijat ja siihen ei tarvitse erikseen ilmoittautua. Jos opiskelija ei osallistu opintojaksotenttiin ilman vastuuolettajan hyväksymää syytä, katsotaan se yhdeksi tenttikerraksi ja johtaa näin hylätyyn suoritukseen.

Uusintatentit järjestetään keskimäärin kerran kuukaudessa ja päivät ilmoitetaan kunkin lukukauden alussa opiskelijoiden Petrassa ja Pelastusopiston virallisella ilmoitustaululla. Opiskelija voi tällöin

- uusia hylätyn suorituksen (ks. 7.4.)
- suorittaa tavanomaisen opintojaksotentin, jos hän on vastuuolettajan hyväksymästä syystä ollut estynyt osallistumisesta aikaisemmin järjestettyyn tavanomaiseen kuulusteluun
- korottaa opintojakson arvosanaa (ks. 7.5.).

Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan jättämällä opintosihteeriltä saatava uusintakoeuori opinto- toimistossa olevaan palautuslaatikkoon viimeistään kahta viikkoa ennen tenttiä. Jos opiskelija ei saavu ilman hyväksyttävää syytä ilmoittautumaansa tenttiin, katsotaan se yhdeksi yrityskerraksi. Esim. esittämällä lääkärintodistuksen opiskelija ei menetä oikeuttaan suorituskertaan.

Pääsääntöisesti kunakin tenttipäivänä saa osallistua yhden opintojakson tenttiin.

Opiskelijalle on varattava tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Ne on säilytettävä kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

Opiskelijalla on oikeus nähdä koesuorituksensa arvostelu.

7.3 OPINTOSUORITUSTEN REKISTERÖINTI

Pelastusopisto pitää rekisteriä opintosuorituksista Primus -opintohallintojärjestelmän (Wilma) avulla. Opintojakson vastuuolettaja vie itse loppuarvostelutiedot Wilma-ohjelmaan neljän viikon kuluessa ko. jakson opintojen päättymisestä, sekä toimittaa arvioinnista tulosteen opintosihteerille. Opintosihteerit vahvistaa merkinnät rekisteristä, joka jälkeen opiskelijat pääsevät itse rekisteriin seuraamaan omia suorituksiaan. Opiskelijoilla on velvoite seurata opintojensa edistymistä.

Jokaisen opintojakson opinnot arvioidaan ja arvostellaan. Hyväksytyistä suorituksista käytetään numeraalista asteikkoa 1 – 5 seuraavasti:

- 5 = kiitettävä
- 4 = hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = tyydyttävä
- 1 = tyydyttävä.

Opintojakso voidaan erityisistä syistä arvostella myös asteikolla hyväksyty – hylätty.

S = tutkintoon sisältyvä, hyväksytysti suoritettu opintojakso

Hyväksi luetut opintojaksosuoritukset merkitään yhdellä seuraavista vaihtoehdoista:

K = ennen nykyisiä opintoja suoritettu, tutkintoon hyväksi luettava opintojakso

H = nykyisen koulutuksen aikana muualla suoritettu, tutkintoon hyväksi luettava opintojakso

7.4 HYLÄTYN SUORITUKSEN UUSIMINEN

Hylätyn suorituksen voi uusia opintojakson opiskelun aikaisilla tutkintovaatimuksilla kaksi kertaa. Uusimiset tehdään Pelastusopiston ilmoittamina uusintatenttipäivinä ja viimeistään vuoden kuluessa ensimmäisestä hylätystä suorituksesta. Jos opiskelija ei saa opintojaksoa suoritetuksi kahdella uusintakerralla, hän opiskelee ko. opintojakson uudestaan seuraavassa mahdollisessa yhteydessä.

7.5 OPINTOJAKSON ARVOSANAN KOROTTAMINEN

Hyväksytyt opintojakson arvosanaa voi koulutuksen aikana yrittää yhden kerran korottaa Pelastusopiston uusintatenttipäivinä sinä ajankohtana voimassa olevien vaatimusten mukaisesti. Korotustenttitehtävien laadinnasta huolehtii se opettaja, joka antaa tai on viimeksi antanut opintojakson arvosanan. Arvosanan korotusyritys ei voi huonontaa jo saatua arvosanaa. Käytännön kokeiden, testausten ja muiden näyttökokeiden ajankohdat sovitaan erikseen.

Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua arvioituun tai muuten talletettuun opintosuoritukseen.

7.6 ARVIOINNIN OIKAISUVAATIMUKSET

Arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää oikaisua arvioinnin tehneeltä opettajalta 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelija on saanut arvostelun tulokset ja arvosteluperusteiden soveltamisen tietoonsa. Edelleen arviointiin tyytymätön opiskelija voi hakea opettajan päätöksestä oikaisua Pelastusopiston oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 7 päivän kuluessa siitä kun hän on saanut päätöksestä tiedon.